

G. notar Rodošek, ki je dobil svoje dni srebrnine v vrednosti 300 fl. od okrajnega za stopa v dar, dal je jo nazaj, ker se je sramoval vzeti to, česar dati bi okrajni zastop vendar si moral premisliti.

Važnost okrajnih šolskih svetov v zadevi učnega jezika.

„Slovenski Gospodar“ je že povdarjal važnost okrajnih šolskih svetov na Slovenskem Štajeru. Ti šolski zastopi so pa posebno imenitni radi tega, ker imajo po postavi pravico odločevati o učnem jeziku.

§. 27., točka 6. postave od 8. februarja 1869 se razločno glasi, da ima okrajno šolsko svetovalstvo v prvi vrsti odločevati o učnem jeziku; krajni šolski sveti pa imajo po isti postavi v tej zadevi predloge staviti (§ 14, točka 15.) Ako toraj krajni šolski sveti na Štajerskem želé, da je učni jezik na njih šolah slovenski, in ako okrajni šolski svet temu priterdi, ne more se nihče na tem spodikati. Tudi če bi došla pritožba zoper sklepe teh dveh šolskih uradov, teško jih bo deželni šolski svet ovrigel. To nam tudi djanška skušnja potrjuje.

V Ljutomeru je že več let slovenska čvetero razredna ljudska šola. Narodni šolski svet je predlagal, da naj bo po vseh štirih razredih učni jezik slovenski, kar je narodni okrajni šolski svet tudi vsikdar potrdil.

Nemški jezik je po sklepu omenjenih šolskih zastopov bil samo učni predmet, pa ne že v prvem, ampak še le v drugem tretjem in četrtem razredu po štiri ure na teden, ki so se vzele slovenskemu jeziku, kateremu postava 8 ur na teden dovoljuje. Nemški jezik se je pa podučeval na podlagi in s pomočjo slovenskega jezika, ker tako pamet terja, in ker so tudi šolske knjige za nemški jezik tako osnovane. Te knjige pa je potrdilo samo c. kr. naučno ministerstvo, ki jih tiska v c. kr. šolski založbi. Taka uredba ljutomerske šole pa, ki je bila popolnem zakonita, še vendar ni ugajala našim nasprotnikom in tudi ne c. kr. okrajnim glavarjem in c. kr. okrajnim in deželnim šolskim nadzornikom. Neprenehoma so vpraševali, zakaj ni v tretjem za polovico, v četrtem razredu pa za večino predmetov nemščina učni jezik? Pri izraževanju svojih željá upirali so se vedno na ukaz deželnega šolskega sveta od 14. septembra 1870, pa nikdar ne pomislili, da je ta ukaz v protislovji s prej omenjeno postavo, in s c. kr. šolskimi knjigami. Krajni in okrajni šolski svet se na take nemške želje nikdar ozirala nista, pa tudi takratni šolski voditelj se je temu odločno upiral. Radi tega si deželni šolski svet v Gradci nikdar ni upal dati ukaza, da naj bi šola vsaj deloma nemška postala.

Šolski voditelj je pač moral radi tega marsikaj prestati, a preстал je vendar dobro in srečno, ljutomerski šoli pa obvaroval potrebni slovenski značaj. Tako je bilo še pred 4 leti — in je menda dandanes tudi še. (?)

Gospodarske stvari.

List in sad.

Kolikor sladkejši je vinska jagoda, toliko več sladkorja ali cukrovine mora imeti v sebi. Sladkor pa, ki je v grozdu nabran in rekel bi kakor v nekaki hranilnici hranjen, je le prav mali del vsega sladkorja, ki se je v trsu naredil; večí del njegov se tudi za druge potrebne namene v rastlini porabi namreč v to da rastlina raste, da nove rozge poganja, da nove druge dele nareja, da popke nastavlja, da les dozoreva in da se sploh rekel bi cel trs od-dihava.

Listi povživajo naprej in naprej za oddihavanje veliko sladkorja. Vsaka listna ploskev, ki iznaša štirjaški meter razseglosti, porablja v 24 urah tri grame sladkorja.

Doraščeni in zdravi listi narejajo pa, ako so lépo proti svitlobi obrnjeni in od nje dobro obsevani v podnevnih urah več sladkorja, kakor pa v 24 urah podihajo.

Mogoče jim je toraj, kar so sladkorja več nakuhali, tega trsu nazaj dati. Ako so pa razmere razsvitlave neugodne, n. pr. o deževnem vremenu, tako se sladkorja le malo nareja, in to, kar se ga naredi, se sproti porabi. Tako nastane primankljej sladkorja, ki se na razni način pojavlja.

Listi, ki so po drugih listih preveč v senco dejani, sploh ne morejo v večí meri sladkorja napravljati, ker se pa naprej in naprej oddihavajo, porablajo več sladkorja, kakor ga sami narejati morejo. Namesto da bi torej trsu koristili, mu le škodujejo, ker mu le sladkor jemljejo. Imajo potem takem naravo pravih pravcatih zajedavcev.

Pri vsakem delu toraj z listjem v vinnogradu je toraj gledati, da svitloba more kolikor najbolj do vseh listov. Pri vezanji se toraj rozge ne smejo pretesno zvezati. Ravno tako tudi ni dobro pri porezovanji vršičev te v snope povezovati in jih na kolje natikati, kar se pa le prerado in prepogosto godi; snopiči preveč listom senco delajo. Ti snopiči potem takem trsu veliko sladkorja odtegnejo, ktereга pa grozdje ravno o tem času najbolj v dozorevanje potrebuje. Listje je vse prazno vsega močiča in sladkorja. In vrh tega so skušnje pokazale, da listi, ko so se snopiči proč vzeli, še dalj časa bolehajo in so nesposobni sladkor narejati.